

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK i AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću mjesечно K 1-25, godišnje K 15.—. Za INOZEMSTVO K 23.—. Plativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi u utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 81. — Čekovni račun 71.049

UPRAVA „Hrvatske Rieče“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREĐIĆTV na obali br. 248. prizemno. — Tisk „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i dr.) Izdavatelj i odgovorni urednik Dr. MARKO JURISLAV DOMINI!

OGLASI PO CIENNIKU.

God. X.

ŠIBENIK, sreda 25. veljače 1914.

Broj 90

Izdajice XI. vijeka!

Punta Arenas, 12/1 1914.

Dok sam bio u Šibeniku rado sam pratit, a danas preko širokog oceana, još radje pratim svaki i najmanji njegov krok, bio politički, kulturni ili ekonomski. Zato donekle imam i neko pravo da nešto o njemu kažem, ili bolje, ob onima koji nijesu dostojni da se nazivaju „Šibenčani“, jer pravi Šibenčanin shvaća vrlo dobro narodnu stvar i znade što mu je za nju u prigodi djelovati, kao što je to mnogo puta i dokazao.

Meni je mnogo lijepih uspomena, o uzornom i patriočnom Šibeniku ostalo duboko u srce zasadjeno sa svakog pogleda, nu osobito s političkog.

I baš u tome Šibeniku starodrevnom i pustom, te povijesnijem dogodjaju obasutome gradu; u kojem je XI.og vijeka posljedni kralj hrvatske kraljevi Petar Svačić sa ostalim hrvatskim velikašima vijećao, kako da koristi potlačenoj svojoj domovini, kojoj je prijetila pogibelj po Lukavoj i okolo kraljici Jeleni Lijepoj sestri madžarskog kralja Ladislava; danas se još na žalost nalazi onakih kukavica i izdajice, kojih je bilo onda u XI vijeku i koji su — poholjni za čašcu — izdali svog kralja Svačića, oživotvorivši želju lukave Jelene Lijepje. Ti jednici baciše pod noge svoj karakter i načelo, te se proti svom uvjerenju dadešte povesti u služništvo pod vodstvom nekakovih svojih „narodnih vodja“ biskupom Pappafavom i c. k. sud. savjet. Dr. Dulibićem. (Clero ed impero, buoni amici). To su sljedbenici Ante Starčevića, gdje je Njegov program, a gdje su oni?

Žalosno je to, da se naš narod tako lako daje zavesti od kojekakovih „narodnih“ razbojnika i kukavica, kojima je samo do svoje časti i svojeg žepa, a niti u snu do narodne prosvjete, slobode i dobrobiti.

Sasna je shvatljivo, da sve ono što se je zabilo u Šibeniku ovo zadnje doba, jest ona uloga, koju sam naglasio u Br. 187 od dana 27/11 1913 našeg glasila „Domovina“ u Punta Arenas.

Svesna Šibenska većina, kojoj je do narodne nastojati će da te Lukavice i izdajice XI vijeka politički utuče i uništi, te će im pokazati što može da uradi za narodnu stvar i da smo u XX. vijeku.

Pobjedu im obećaće načelo uzornih im vodja, načelo hrvatske narodne slobode.

Samo napred uvijek tako, svjesni Šibenčani.

Hrvat iz Magallanesa.

HRVATSKI SABOR.

U pondjeljak nastavio je sabor raspravu zak. osnove o ustrojenju vladinog odjela za nar. gospodarstvo. Govorio je od koalicije dr. Milenko Marković, od Starčevićeve stranke prava Hrvat.

— Sab. odbor za verifikaciju održao je sjednicu, te je zaključio predložiti saboru, da se izdaje saborsko povjerenstvo, koje će ispitati činjenice navedene u prosjedima protiv izbora u Garčinu, Jaski, Šidu i Krapini.

U utorak nastavio je sabor raspravu o vladinom odjelu za nar. gospodarstvo. Govorio je od frankovaca dr. Aleks. Horvat, a onda se prešlo na interpelacije. Dr. Mile Starčević interpelirao je o magjarskim školama. Ostale interpelacije bile su manje važnosti.

— Pravosudni odbor saborski držao je sjednicu, na kojoj je pretresan predlog dr. Horvata o lihvi. Dr. A. Badaj podnio je međutim temeljito izradjenu zak. osnovu, kako protupredlog, pa je na to dr. Horvat svoj predlog povukao.

U srijedu govorio je k zak. osnovi o ustrojenju vlad. odjela za nar. gospodarstvo član koalicije zast. Aurel Rauer. Od Starčevićeve stranke prava govorio je zast. Zagorac, koji je iznio senzacionalno otkriće o podmićivanju sa strane društva za iseljivanje „Canadian Pacific“. To je društvo kupilo u Americi silna zemljišta, propjele ih željeznicama i sada vabi onamo naseljenike. To je društvo bacilo oko i na monarkiju. Za podmićivanje činovnika, koji bi mu išli na ruku kod iseljivanja ljudi u Ameriku izdalo je to društvo u same tri godina 14 milijuna kruna. Agent toga društva došao je i u Zagreb. On je posetio iseljenički uređem zem. vlade i ponudio voditelj tog uređa, dru. Gustavu Franku 50.000 kruna da se spomenutom društvu dade koncesija za iseljivanje. On je nudio i pravnom savjetniku „Putniku“ 10.000 K da mu priskrbi koncesiju, ali je to dotični odvjetnik odbio. Taj je agent tražio koncesiju pod bivšim podbanom Unkelhäuserom, nu ovaj ju je uskratio. Tek za vlade baruna Skerleca, kad je uslijed atentata ležao bolestan, izdana je ta koncesija, ali je doskora opozvana. Ovo sve iznio je zast. Zagorac da dokaže, kao je nužno, da iseljenički vladin ured dodje pod kontrolu IV. odjela. Dalje je naglasio Zagorac, da je nužno, da se istraži, komu je pripalo onih 50.000 K. Konačno je još spomenuo, kako se one iseljenike, koje je „Putnik“ preporučio za iseljivanje, nije pustilo sve dote, dok nije „Putnik“ za svakog pojedinog morao platiti odvjetniku dr. Fdi Franku 5 kruna.

Na izvode zast. Zagorca osvrnuo se odmah ban, te izjavio, da mu je, dok je bio bolestan, predložen na potpis akt za koncesiju iseljeničkom društvu „Canadian Pacific“. On nije imao povoda za sumnju, i to tim manje, što je za ovo društvo jamčila jedna ugledna banka. Međutim, čim je on, ban, saznao, kako stoji stvar s tim društvom, on je smjesta telefonski pozvao koncesiju. Konačno je dodao: Ne ču se ni u buduće skanjivati, da smjesta povučem štetne odredbe, koje su izdane na osnovu manjkave ili krive informacije, bez obzira na to, jesam li ih izdao ja ili moj predšasnik.

U četvrtak odredjena je u toj priljev stvari istraga. Dr. Gustav Frank, voditelj iseljeničkog odsjeka vlade, stavljen je u disciplinarnu istragu.

— U trećem čitanju prihvaćena je osnova zakona o ustrojenju vladinog odjela na nar. gospodarstvo. Za osnovu su glasovale sve stranke jednodušno.

— Onda je povedena debata o prijepornim mandatima. Usvojen je predlog izvestitelja, da se izdaje saborsko povjerenstvo za ispitivanje nekorektnosti izbora u Šidu, Garčinu, Krapini, Slunju i Jaski.

— Zast. Radić podnio je predlog, da se kot. predstojnik Sokolić i vladin savjetnik Sporčić stave pod istragu radi povrede miuniteta.

— Sabor je odgodjen do četvrtka.

POLITIČKE VIESTI.

Srbija, Austro-Ugarska i Albanija.

U sjednici srpske narodne skupštine od 19. o. m. vodila se interesantna debata. Min. predsjednik Pašić odgovorio je naime na interpelaciju mladoradikalnog Draškovića o lanjskoj provali Arnauta u Srbiju i o tom se povela razprava. Pašić je izjavio da je u toj provali bilo krivo to, što srpske vojne oblasti nisu poduzele dovoljne mјere opreznosti. S toga je bio umirovljen šef generalnoga stožera, general Mišić, koji je bio odgovaran za sve te propuste. Drašković nije zadovoljan odgovorom, pa predlaže vladi nepovjerenje. Naprednjak Stojan Novaković istiže, da Srbija, kod provale Arnauta, nije smjela odmah popustiti, čim joj je jedna velevlast stavila ultimatum. Grčka se, za primjer, pokorila tek onda, kad joj je svih šest velevlasti predalo kolektivnu notu. Pašić odgovara na to da poredba Srbije s Grčkom, u ovoj stvari, nije ispravna. Srbija je odlučila popustiti na austrijski ultimatum tek onda, kad Austro-Ugarska

nije uspjela skloniti velevlasti na kolektivnu demaršu. Socijalistički poslanik Lapčević ističe da je samo politika srpske vlade kriva, što su se Arnauti odvratili od Srbije, a priključili su se Austro-Ugarskoj i Italiji. Na ovo odgovara ministar predsjednik Pašić, da je srpska vlada pokušala sklopiti sporazum s Arnautima, koji su isprvice obećavali, da će se priključiti Srbiji, ali su se kasnije, kad se Turcima iznevjerila ratna sreća, odvratili — Srbi. Možda će u buduće biti moguć zajednički rad Srba i Arnauta, i možda će kad god kasnije doći do regulacija granica. Kako sada stvari stope, Srbija mora i dalje uvinuti biti spremna da brani svoje granice od svakoga napada.

Kriza u Austriji.

U političkim krugovima kola opet viest da će vlada zastupničku kuću raspustiti, aki bi se češke stranke kod satnika carevinskoga vjeća opet latile obstrukcije. U upućenim krugovima izjavljuju nasuprot, da na mjerodavnim mjestima te namjere nema, da se nasuprot punim pravom nadaju, da se niti obranbena reforma niti zajmovna osnova od strane radikalnih stranaka ne smiju obstrukcijom zapriječiti.

Naoružanje Rusije.

Ratni ministar general Suhomlinov podnjet će sljedećih dana dumi tajnu osnovu o velikim kreditima za provedenje velikog vojnog programa. Radi se o ustrojenju triju novih vojnih zborova na zapadnoj granici sa pripadajućom artillerijom. S druge se opet strane tvrdi, da je general Suhomlinov — urednik za generalnoga guvernera Varšave.

Došastih dana predložit će vlada dumi veliki vojni program, u kojem će ratni ministar tražiti veliku vjeresiju. Ministar predsjednik se nuda, da će za taj program predobiti većinu dume. On je konferirao s najuglednijim oktobristima.

Podpisani sporazum između Srbije, Grčke i Rumunske.

„Novoje Vremja“ od 18. ovog mjeseca donaša iz pouzdanog vrela, da je između Srbije, Grčke i Rumunske podpisani sporazum. Prema tom sporazumu rješavati će Srbija Grčka i Rumunjska sve međusobne sporove bez pomoći koje velevlasti. Glavni cilj tog novog balkanskog bloka je održanje mira na Balkanu. U slučaju da Bugarska ili Turska navale na jednu od saveznih država, to ostale imadu odmah priskočiti u pomoći i štititi interese svog saveznika.

stati će se najprije kod Hampton Roads, nedaleko zapadno virginijiske obale, a iza vojničke smotre prosljediti će kroz panamski prekop do Zlatnih Vratiju. Američki poziv našao je entuzijastičkih odziv, te se računa, da će ne manje od dvije stotine ratnih brodova sudjelovati u medjunarodnom zboru. Ladje će se okupiti pred izložbenim prostorom rano 1915., a prigodom otvorenja biti će usidreni u luci San Franciska.

Prizor koji će se onda vidjeti natkrili će sve lično u svjetskoj povijesnici. Luka San Francisko je vrlo slikovita, posljana sa velikim otocima i opkoljena kod ulaza Zlatnih Vratiju sa ponositim brežuljcima. Izložbene palače podignute su na podnožju naravnog odlomka, koji je sa juga, istoka i zapada opasan prostranim bregovima. Iz luke vidjet će se ove zgrade grupirane u jednoj velikoj gradjevnoj kompoziciji, moćnim zidom opasan grad, sa izvanjsim im zidom visokim poput zgrada na šest spratova, te sa tornjevima i zvonicima u visini od 270, 350 i 430 stopa.

Do sada se je trideset i jedna država odzvala američkom pozivu, da sudjeluje kod izložbe, te je već u toku konstrukcija paviljona, gradjenih od stranih naroda. Mnoge ove zgrade biće tako velike i sjajne, da

Težki dani u Švedskoj.

U ovaj je par čitava Švedska dijeljena u dva velika tabora. Jedan za Monarhiju dok drugi hoće, da se njezino mjesto postavi republika. Socijaliste i demokrati traže posvema otvoriti se kralj zahvali i da bude proglašena republika, i koliko se do sada čini, mbi da dodje radi njihovih agitacija žestokih borba. A koji je uzrok ovomu da su sada najedno tako oštroski stupili neprijatelji monarhije? Pred dana na velikoj skupštini Švedski seli u glavnem gradu Stokholmu tražili vlade i kralja, da se pobrine, kako će to bolje uređiti granica prema Rusiji, koja se neprestano naoružava, i dove nove čete na granicu Švedske. U Švedske se već boje da Rusija sprema Švedske sudbinu njezine susjede Finske, pa je sve ustalo, da se za vremena priprema. Kada je ona velika grupa seljaka došla pred kraljev dvor i tražila da kralj pobrine za obranu zemlje, obećao je kralj, da će učiniti sve nekoliko bilo mogao, da se zemlja očuva, pa obećao i gradju mornarice. Ali, ma da sakupljene tisuće seljaka primile ovu izjavu kraljevu s velikim oduševljenjem nije zadovoljilo revolucionarne elemente, sada obtužuju kralja, da je onim pojedio ustav i rekao više, nego li je srušio. Ovo je dalo povoda sadanjem nezadovoljstvu, za koje još nije sigurno, kako da svrši. Bojati se je, da bi moglo nutarnjim trivenjima oslabiti državu i da grozi obstanak sadanje dinastije.

Zasjedanje austrijskog carevinskog vijeća.

U utorak 3. ožujka sastati će se revinsko vijeće na zasjedanje. Drži se, da će se 1. i 2. ožujka voditi pregovori i popunjavanja Štirgkhova ministarstva. Kotovski nije više u kombinaciji za ministra za Galiciju, a kako se s upućene strane tvrdi nije nikada niti bio. Sada se može da ministar za Galiciju biti imenovan dr. Leo, predsjednik poljačkog kluba. Se tiči ministarstva financija, to nije niti definitivno odlučeno. Ne zna se, da li bi imenovan ministrom financija Eng koji sada vodi poslove tog ministarstva ili pako drugi.

Reorganizacija u francuzkoj vojski.

Zakonska osnova o reorganizaciji francuzke vojske, što ju je ministar rata predstavio komorom ima svrhu, da se pojedi vrsti četa pojačaju prema novom obra-

ziti. Mnogi veliki i važni medjunarodni kongresi i konvencije svake vrste, odlučili su da pohodje svoje delegate u San Francisko, kada bude izložba u punom jeku. Zaista, neće biti izložba na kugli zemaljskoj, koja neće biti zastupana na ovim važnim sastancima. Mnogi muževi, glasoviti u raznim granama mjetnosti, znanosti i industrije, učestvovali su u ovim medjunarodnim kongresima.

U svojim odgojnim i umjetničkim plivima ova izložba ustanoviti će uživo mjerilo i prikazati u velikom i svatljivom stilu rezultat najboljih svjetskih nastojanja u zadnjim godinama.

Uzvrsi u vid ogromni rad, koji je u izvršenju u tom vanrednom poduzeću, pokazuje stupanj napretka, koji daleko natječe sve pripreme svjetskih izložbi u sličnim periodima prije otvorenja.

Izvršujući odbornici, kojima je poznato poslovodjenje u prijašnjim svjetskim izložbama, izrazili su svoje mnenje, da u sadanju stanje uvjera, da će sjajni i prijedostoljubiv Panamsko-Pacifičke Medjunarodne izložbe biti nenakrili u povijesnici svijete.

Troškovi ova izložbe iznascati će približno osamdeset milijuna dolara.

koje se proteže tri milje uzduž luke, te ponajprije laguna sa pijeskom, koji se vadio iz dna San Francisko luke. Ovaj posao dovršen je pomoću posebnih za tu svrhu napravljenih sisaljaka.

Dvije trećine izložbe danas su već gotove. Kao da nekakva čudotvorna moć podiže ogromne izložbene zgrade. Brodovlje od 32 parobroda uposleno je sa dovođanjem lješta za uporabu kod goleme glavne izložbene sekcije. Više od 70.000.000 stopa biti će uporabljeno samo za tu sekciiju, a već do sada je preko trideset milijuna stopa iskrcano na izložbenom tlu. Izgradnjom se posebna željeznička mreža, duga dvanaest milja, koja polazi od napisa kroz cijelo široko zemljiste u pojedine glavne izložbene zgrade, a na taj način mogu izlagati do premiti svoje izloške sa najmanjim gubitkom vremena. Željeznička takodjer pomaže za

benom zakonu koji je primljen u srpnju godine 1913., a tice se ponovnog uvedenja trogodišnje vojne službe. Budući se nalaze sada u vojsci tri godišta nužno je, da se formiraju novi odjeli. Ponajprije se imaju kreirati dvije nove pukovnije Zuava, i dvije nove pukovnije afričkih konjanika. Nadalje samostalne konjaničke divizije dobile bi umjesto današnjih dvaju topničkih baterija tri baterije. Ta formacija je međutim obstojala već prije 20 godina, nu poslije je vkinuta. Time će francuzka vojska dobiti 14 novih konjaničkih baterija. Osim toga je uzeta u izgled uspostava 15 novih težkih topničkih baterija. Do sada je svaki kor imao samo dvije saperke kompanije, dok će ih od sada imati tri,

te će uslijed toga francuzka vojska imati u svemu 15 saperskih kompanija. Te promjene će se izvesti zajmom, koji je uzeš za trogodišnju vojnu službu. Za te zajmove, biti će komori predloženi slijedeći predlozi. Na mjesto 860 milijuna franaka, što je prijašnje ministarstvo stavilo u izgled zatražiti će se od komore da odobri za izvanredne potrebe 1440 milijuna franaka. Od tog zajma se imade 650 milijuna potrošti na povišenje mirovne stanja vojske a 450 milijuna za poboljšanje ratnog materijala. Taj drugi zajam se motivira time da je potrebno, da Francuzka ima u slučaju mobilizacije isto tako dobro oružje kao njegov eventualni protivnik.

a ukupno po prilici nekoliko stotina kruna, što je pače u jednoj sjednici upraviteljstva poslije malo dana na prosjed bivših predsjednika g. Ivana Belasa i prvog potpisnog, bio obećao naknaditi.

2.) Da je isti g. načelnik godine 1901. zlorabio svoju uredovnu vlast, tim što je lažnim izvješćem na Zem. Odbor prikazao nesolidnu i nesigurnu osobu potpisatog Lovre Kandiju pok. Ivana, koji je bio zakupio na redovitoj javnoj dražbi prihode dobara zaklade sv. Mihovila, te tim prisilio Zem. Odbor da dražbu uništi a da te prihode naknadno i bez dražbe uštuji u zakup njegovom bratu i članu tvrdke g. Frani Madirazzi.

Evo tačni prepis izvješća, kojim su bez znanja upraviteljstva dražbeni spisi bili popraćeni na Zem. Odbor i koji se u originalu mora i danas nalaziti na Zemaljskom odboru:

Br. 153.

Zemaljskom Odboru

Zadar.

Odnosno na tostraru odluku od 12/1 t. g. br. 404 dostavlja se u prilogu Tomu Visokom Odboru u dvostrukom primjerku i za daljnje uredovanje pogodbu sklopljenu sa Lovrom Kandijom pok. Ivana iz Trogira ujedno sa ostalim spisima glede zakupa poljskih proizvoda dobara zaklade sv. Mihovila.

Istoj pogodbi pričuvani su i oglasi dražbe objelodanjeni u ovoj, Novskoj i Lukšićkoj občini.

Nego podpisato upraviteljstvo, kome više nego ikome na stvu leži, da prihodi občinske zaklade Sv. Mihovila budu dobro osigurani i ne podju izgubljeni radi netočnosti izplaćivanja zakupnine, kao što se je na žalost već dogadjalo i izgubilo više hiljada prigodom zakupa po A B i C (naša opazka: u originalu osobe navedene po imenu i prezimenu) biva od mnenja, da mjesto, da se primi pisana ponuda Lovre Kandije pok. Ivana za kruna godišnjih 3203, za koje on nema čim da jamči, pače je izjavio, da je njegova namjera uzeti u društvo Vicka Bublu, koji je na tječ ponudio kruna 3100, a i ovaj nije solventna osoba, nek se prihvati ona i ako niža g. Lovre Kandije pok. Bene (naša opazka: konobara tvrdke Madirazza) iz Trogira, koja glasi kruna 3101., koji je uvijek bio točan u plaćanju obroka zakupa, a povrh toga je spravan osim položene jamčevine od kr. 200, položiti u državnu obveznicu drugu jamčevinu do iznosa cijele svote zakupa.

Općinsko upraviteljstvo

Trogir, 12/3 1907.

Ne navadljamo osobe grđno napadnute u ovom izvješću, samo opažamo, da je medju istima napadnuta i načelnikova jedna pok. letka, rođena sestra njegove pokojne majke, žena u svakom pogledu čestita i uvažena od cijelog gradjanstva, a povrh toga žena umna i sposobna, koja je nakon rane smrti svoga muža znala vješto voditi veliku i razgranjenu trgovinu, a svoju djecu čestito odgojiti i naobraziti.

Da je pak Lovre Kandija pok. Ivana bio osoba solidna, d'sta je napomenuti, da je isti već u ono doba posjedovao vlastitog nepokretnog imanja na sebe uknjiženo, procijenjeno u vrijednosti oko 20.000 K.

Sa ovom zloporabom bio je oštećen za koju hiljadu kruna, što bi sa zakupom bio dobit.

3.) Da je spomenuti g. načelnik godine 1910 nagovarao zakupnika gradnje nove sudbene zgrade u Trogiru g. Eduarda Žagara, neka otegne sa radnjom a da će mu on dati od općine uredovnu posvjedčenja, kako se radnja nije mogla dovršiti radi nepogodna vremena, a to sve da se sud iz njegove kuće ne bude mogao prenjeti u nove prostorije na vrijeme, pak da on bude mogao zahtijevati daljnji najam.

Ovdje treba malo razjašnjenje: Glasom ugovora Trogir 12/2 1900 braća Madirazza Nikola i Frano iznajmili su sudbeno upravi svoju kuću u Trogiru, za smještenje c. k. kotarskog suda.

God. 1910 dogotovljavala se nova erarijalna zgrada za sud u Trogiru, te se na temelju ugovora, braći Madirazza moralu dati otgovred tri mjeseca prije isteknuća najmorne godine.

Da kroz utančeni rok sud ne bude mogao dati otgovred i da sudbena uprava bude primorana njima isplatiti daljni najam, Nikola Madirazza najprije kuša nagovoriti zakupnika Žagara, da se radnjom otegne, a kad mu ovaj kao pošten čovjek te odbio, dogadja se nešto nova.

Najmorna pogodba isticala je negdje u septembru 1910 a otkaz se imao dati prije tri mjeseca i uručiti ga obojici od braće.

U doba kad im je imao biti uручен otkaz, Frane Madirazze nestaje iz Trogira, te postaje odsutan i nepoznata boravišta,

tako da ni njegov brat Nikola načelnik ne zna za njega te mu se nije mogla uručiti otgovred.

Tadašnji poglavica c. k. kotarskog suda u Trogiru, čovjek do skrajnosti savjestan i tačan, videć ovaj slučajni slučaj, imenova načelnika Nikolu Madirazzu skrbnikom ad hoc njegovog brata g. Frana, odsutnog boravišta, (vidi dodatak Objavitelja Dalmatinskog od 25/6 1910 br. 51.) te mu bi uručena otgovred.

5.) Da se na općini, kojoj je g. Nikola Madirazza načelnik i glava uprave, ne vodi kontrola zakonom odredjena o općinskom mestu; i da se mast, koji obično njegova tvrdka zakupljuje, ne isplaćuje po uvjetima dražbe, tako da općina biva oštećena i izmaklo koristi;

6.) Da se pri procjeni mesta i buhača u Segetu, bez potrebe povjerenstvu pridružuje seoski glavar, kome se takodjer proti propisima općinskog pravilnika iz općinske blagajne plaćaju masne nadnice, a da se time ne postizava ona očeviđnost, koja je potrebna za dobru i poštenu upravu;

6.) da još od godine 1908 ili 1909 seoski glavar Segeta, prijeni prijatelj i najvećiji pristaša Nikole Madirazze, Ivan Vukman, duguje kao što sâm priznaje općini podmiru zakupnine buhača, a taj zaostatak je g. načelnik bacio u zaborav, jer svota dužna od glavara nije u nijednom suslijnom konačnom računu unesena kao dugovina prama odlomku Segeta, niti o tome imade kakove evidencije na općini;

7.) Da je bivši lugar Segeta Špirio Marjanović Ševo, sada nezakoniti općinski vijećnik, još dok je bio lugarom, mjesto da čuva i štiti od prsvajanja općinsku mušu, sam prisvojio okolo 150 vriti općinske muše, pak sve to prodao Anti Vukmanu pok. Ante iz Segeta za kruna 1200.

Ovo je gosp. načelniku dobro pozнатo, ali se nije ni maknuo, pače svog prijatelja lugara dao nezakonito izabrati općinskim vijećnikom, te mu za njegovu vijernu službu, činio u vijeću glasovati doživotnu mirovinu.

Sličnih slučajeva grabeža ima sva slična u selima, i o tome leže mnogobrojne tužbe ustimeni i pismene, pače je jedan slučaj grabeža nazad malo vremena počinio novo zabranu općinski vijećnik iz Sugodoca neki Dujmović. Taj grabež je bio prijavljen od seljana c. k. Kot. Poglavarstvu u Splitu, koje je naredilo bilo i odnosne izvide. Tim izvidima na mjestu konstatirana je grabež, i o tom izvješćeno isto c. k. Poglavarstvo, koje je pozvalo občinu da postupa, što načelnik nije se usudio učiniti, da svog prijatelja i pristašu sudbeno progoni ili inače zakonom providi.

8.) Da je g. Nikola Madirazza općinski načelnik pri zadnjim općinskim izborima protuzakonito činio izabrati u općinsko zastupstvo navedenog lugara Ševo Marjanovića i lugara Bristive Nikolu Paradiću Domazeta, promda su po § 10 op. pr. bili neizberivi.

Kad su neki od nas radi toga podnijeli priču na c. k. kot. poglavarstvo u Splitu, i dok je ovo vodlo izvide, on načelnik na 3 ili 6 listopada 1911. dozvao je rečene lugare u općinski uted i zlorabe svoju uredovnu vlast činio im. da potpišu odreke na službu sa falsificiranim nadnevkom od 31 srpnja i 1 kolovoza 1911, obećav im doživotnu mirovinu. te iskrivljivajući zapisnik predatnik opć. uredu, dao odreke pod tim nadnevkom protokolirati. (O ovome posebno visi utočnik ministarstvu unutrašnjih posala i bi prikazana odnosna tužba na nadležno mjesto.

Kašnje pokušao je putem vijeća glasovati im doživotnu mirovinu u iznosu cijele uživane plaće; ali je Z. O. odnosne nemoralne zaključke uslijed našeg utoka ukinuo.

9.) Da je g. Nikola Madirazza god. 1910 skupa sa svojim bratom Franom i nekom drugom gospodom naručio preko općine nekoliko zlatnih čavala za barjak mjesnog društva Berislavić, svaki od kruna 20, a dočim su druga gospoda svoj dug podmirila do dana 2/7. 1913 kad je došla izvanredna revizija od strane Z. Odbora, gospoda braća Madirazza svoj dug od 60 kruna nijesu bila isplatila.

Pošto ni taj dug nije bio učesen kao dugovina u nijednom suslijnom konačnom računu, očito se vidi, da se tu stvar htjelo zabašutiti i ostaviti na teret općine.

10.) Da je u ljetu god. 1910 tvrdki Madirazza, koje su vlasnici gg. Nikola i Frane Madirazza, prvi općinski načelnik drugi vijećnik, činili u općinskoj klesarni i po klesarima, a ne samo po naučnicima, izradili 40 komada kockastog kamena, za bačve.

Ovo kamenje po izjavi ondašnjeg upravitelja klesarne majstora Ivana Busetti iz Trsta, zapalo je općinu po prilici kruna 5, dake u svem okolo kruna 200.

Kad su neki općinari u augustu god. 1911 to doznali od rečenog Busetti, te da braća Madirazza do tada nijesu ni novčića isplatili, tužili su to državnom odvjetničtvu u Splitu.

Braća Madirazza valjda su to doznaли, a onda brže skalupili i odredili nekakvu procjenu, te platili općini po kruna 3 komad, oštetiv općinu za 80 kruna po prilici.

11.) Da je g. Nikola Madirazza općinski načelnik prošlih godina i do dana izvanredne revizije trošio velike i neopravdane svote na brzojave, a da su medju tima isplaćivani neki njegovi ili njegove tvrdke privatni brzojavi.

12.) Da je g. Nikola Madirazza općinski načelnik samovoljno i bez ičeg znanja i ovlaštenja god. 1910 ili 1911 nabavio u Trstu nekakva glazbila za orkestar za svotu od kruna 220, a ta su glazbila stigli na naslov Conte Nicolò Madirazza Traù. Platila ih je općinska blagajna.

Po suđu vještaka, ta su glazbila neka vrst dječjih igrača, pak se ne mogu shodno upotrebiti.

Do mjeseca jula ove godine ili bilo do dana izvanredne revizije, da su se glazbila vucarila po načelnikovim magazinima, a nijesu bila pozajmljena društvu Lučić, jer ga na to nije nitko ovlastio, niti ročenom društvu za išta služe.

Napokon društvo Lučić ustanovljeno je tek god. 1912.

Isto se nešta slično dogodilo sa pisacim strojem, koji je on bez ičeg znanja i ovlaštenja nabavio negdje početkom god. 1906. na račun općine, vrijednosti nekakvim 400 ili 500 kruna.

Za taj pisači stroj niko nije znao, dok negdje početkom 1907. odvjetnik tvrdke Mohovich nije općini zaprijetio tražbom radi gore navedenog duga.

Ni tada se ne bi bilo doznao, jer g. načelnik sam poštu otvara, pak prisjednici kaže ono što mu se svidja, a ostalo trpa u svoj džep, odakle više ne izlazi; nu slučaj je htio da je opomena stigla u njegovoj otsutnosti, tadanjem I. prisjedniku, njegovom zamjeniku, prvom potpisom, koji presenečen i ne znajući ništa o načinu, kao ni ostali upravitelji, dali su se na istraživanje i napokon stroj se pronašao negdje van općine.

Da nije bilo tog slučaja, ko zna kako bi taj iznos bio plaćen.

13.) Da je prigodom općinskih izbora 1911. op. načelnik Nikola Madirazza bez ičeg znanja i ovlaštenja doveo u Trogir g. Antuna Ostojića, umirovljenog općinskog tajnika, da radi za njega i njegovu stranku, a nagradio ga je nezakonito iz općinske blagajne sa kruna 30 dnevno, u ukupnom iznosu od kruna 840;

14.) Da je kroz razdoblje općinskih izbora 1911. Nikola Madirazza nagovorio mjestne mesare, neka sniže kroz to vrijeme cijene mesu, a obećao im štetu namiriti iz općinske blagajne, što je pod drugim načinom u učinio kako je to izričito priznala najupućenija osoba.

15.) Da je prigodom jednog pogreba desivši se u Beču, od nikoga neovašten i bez znanja vijeća i upraviteljstva položio vjenac na lijes.

Premda nije to opravdalo niti razjasnio na čije je ime učinio, ipak ga je platio iz općinske blagajne.

16.) Da je g. Nikola Madirazza općinski načelnik na ustuk mjesnoj gospodarskoj zadruzi (koja ga pod nipošto nije htjela presjednikom) god. 1912. naručio bez ovlaštenja i na ime općine kod tvrdke Hirschl u Beču 20 kg. gume za loze po 27 k. kilogram. Ovu je gumu on prodavao uz cijenu od 22 kruna po kilog, i tako oštetočio načinu za kakvih 110 kruna.

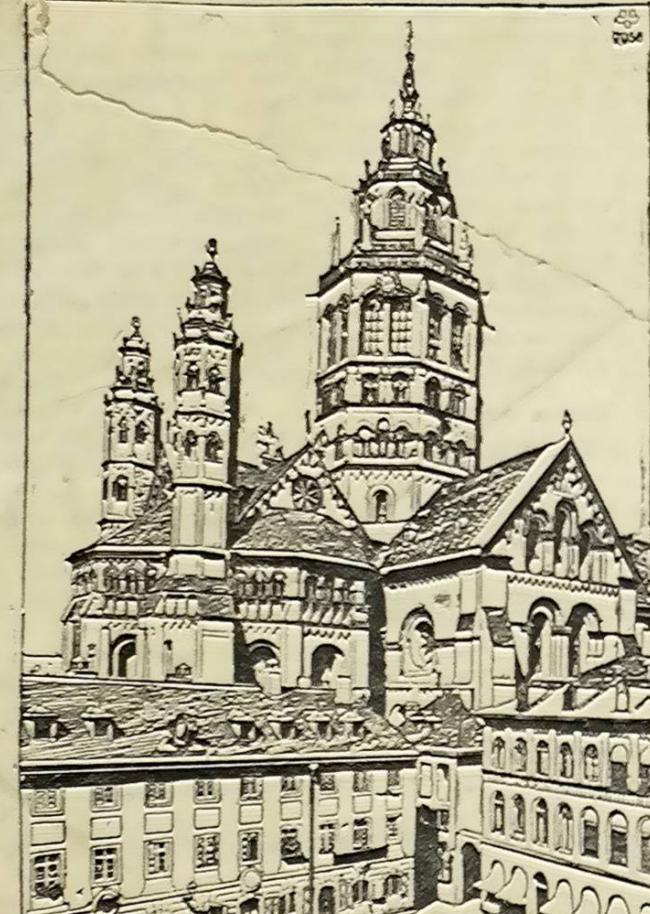
Ovo je učinio iz prkosu proti gospodarskoj zadruzi, koja ima kod vlade znatan popust.

17.) Da je g. 1911. g. Nikola Madirazza samovoljno i bez ovlaštenja nadležnih faktora, a bez znanja upraviteljstva i vijeća na teret odlomaka Sevid-Račice stao graditi crkvu u komšiluku „Podorljak“, potrošiv za to oko 1300 kruna, a ne sagradiv crkvu, jer je to bio manevar radi općinskih izbora, koji, kad su svršili, svršila je i radnja crkve.

18.) Da je g. Nikola Madirazza upotrebljio za svoje privatne radnje materijala kupljena od općine kod Zem. Odbora, kao i materijal nabavljen na trošak općine za radnje u Foši, a to bez znanje i privole općinske uprave i vijeća.

19.) U Segetu je skoro sva općinska muša razgrabiljena, što je poznato gosp. načelniku Nikoli Madirazza, nu on ne samo

Dom u Mainzu.

Glasoviti Dom u Mainzu, remekdjelo arhitektonске umjetnosti srednjeg veka, izgledao je da će učinkoviti zadržati svrhu sv. Marka u Metzima. Usljed raznog računa kanalizacionih u gradu snizilo se tlo Doma, tako da prijeti pogibljiv da će se historijska zgrada srušiti, ako se na vreme ne provede potrebne radnje oko učvršćenja iste.

što se za to ne brine; već početkom godine 1913. dogodio se je o tome jedan veoma sablažnjiv slučaj, radi kojeg je općina platila 99:80 kruna za parničke troškove, pretrpiv dvostruku štetu.

Napokon nijesmo još do sada bili tužili, ali javno tužimo g. Nikolu Madirazzu općinskog načelnika:

20.) da je protuzakonito i na svoju korist krivim namirama oštetio općinsku blagajnu za oveće svote, a po crpljenim iskazima iz dobro upućenih izvora, da imade još mnoga svakovrsnih krivih dokaznica i nezakonitosti u općinskoj upravi.

21.) da je neosnovanim denuncijama nastojao naškoditi kod vlasti nekim čestitim osobama.

22.) da je negovao neke osobe, da mu izdaju krivih namira za općinsku blagajnu.

23.) da je pod njegovim načelnikovanjem bilo krivotvorena zapisnika sjednice vijeća, koje je on vlastoručno potpisao.

24.) da se je načelnik Nikola Madirazza u sjednici općinskog vijeća dne 12/11 1906. u namjeri, da prikaže prvi potpisanih, tada općinskog prisjednika, nekonkretnim i nedosljednim u jednom općinskom poslu, zaklinjao zadavajući svoju rieč uz pozivanje u pomoć sv. Ivana za istinitost svojih navoda, koji su bili baš protivni istini.

25.) Da je gosp. Nik. Madirazza općinski načelnik koncem godine 1907 ili početkom 1908 neopravданo i samovoljno uzeo iz općinske blagajne gotovog novca oko 600 (šest stotina) kruna;

26.) i da je, prigodom cestovnih radnja po općini, na teret oskudične zaklade, od god. 1906 pak do 1911 upotrebljavao kao nadglednika tih radnja općinskog nadčestara sad pok. Ivana Madirazza, koji je preminuo u decembru iste godine, te u nedjeljnim imenicama računao državi pristojbinu za istoga po 6 ili 7 kruna dnevno i odnosne svote od države naplaćivao.

Niti njemu za života, niti njegovim naslijednicima do spomenute revizije a po svoj prilici ni do danas nije ništa isplatio, niti im je računa položio, niti su te pristojbe zabilježene u dnevnicima blagajne i konačnim računima kao dugovina prama pokojnome.

Za gori navedene zlorabe, krivotvorena, okoriščavanja itd. itd. dokazi će biti pruženi na sudu.

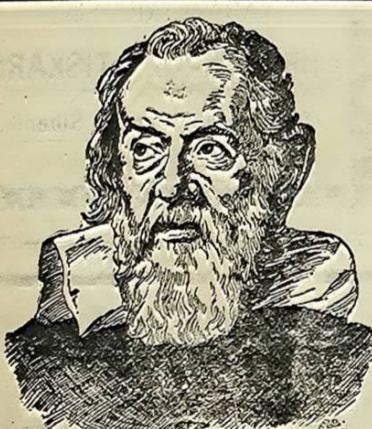
Ovliko smo smatrali, da iznesemo u javnost, e da ista jednom bude imala blijeđu sliku onoga što se na općini Trogirskoj dogadja, i da bude na čistu ko je klevetnik, a ko čista i neokaljana poštenja

Poslije ove naše javne tužbe, na koju smo bili prisiljeni izazivanjem, te na koju upozorujemo javnost i nadležne fakture, smatrat ćemo svako novinarsko pravdanje i pisanje na obranu gospodina načelnika Nikole Madirazze kao stvar sasvim suvišnu i neobzibljnu, na što se ne ćemo osvratić; već jedino hoćemo i tražimo, da proti nama isti Nikola Madirazza podigne redovitu tužbu pred nadležni sud.

"Ma frustar la canaglia cosa vieta,
Meglio sarebbe un picchio sulla testa
e correndo dalla a fino alla zeta
sbrigarli tutti, e poi sunar a festa".

Trogir, dne 16. Prosinca 1913.

Dr. V. Rubignoni, J. Košćina kaz. branit.
Ante Sentinella, Daniel Petrić, Lovre Kandija p. Ivana.

Galileo Galilei.

15. veljače navršilo se 350 godina od dana rođenja glasovitog fizičara i astronoma Galilea Galilei. Rodjen u Pisi bio je pravobitno slušateljem filozofije i medicine na univerzi rodnog grada, kašnje posvetio se matematici i fizici. Kao učenjak na glasu brano i široko nauku Kopernika o kretanju zemlje oko sunca, te bio stoga razlogom proganjivan od crkvenih vlasti. Iz onog doba datira se poznata njegova rečenica: „Ex xamen movetur!“ Znanstvena djela njegova bila su sve do god. 1835 na Indexu knjiga zabranjenih za pristaše rimokatoličke crkve.

IZ GRADA I POKRAJINE.

Naredni broj „Hrv. Rieči“ izaće u subotu 28 velj. 1914.

Uredništvo.

Junaštva diplaša ko da dolaze na dnevni red i kao da se s njima hoće da obnove vremena zuluma i bratoublačke borbe u ovom i onako dosta iskušanom gradu u prošlosti. Tako sinoć oko ponoći nijih četrdesetak kod kazališta za malo da ne izazava krvavi sukob. Ne ćemo u potankosti, jer nam je do dobrog glasa Šibenika, samo ćemo upraviti težacima s one strane pametnu i duševnu poruku: „Ne dajte se zavajati, nagovarat od bezdušnika i ludjaka. Ako ste oprječne misli, držite se slobodno nje, a štujte misao drugih, jer je svakome slobodno misliti kako hoće. Borite se ko ljudi, ali ne uvrjedama, ne izazivima, jer od toga ne bude nego bruke i sramote Šibeniku!“

Veliki ples „Hrvatskog Sokola“. U subotu večer cijeli je Šibenik bio upravo razdragan od milja. Sve, što je proniknuto ljubavlju za Sokol i za onu pravu sokolsku misao, koju naš Sokol tako dično zastupa, t. j. misao narodne hrvatske slobode, bilo je te večeri oko njega i sakupljeno, i tu se baš vidjelo kako misli i osjeća ogromna većina grada Šibenika. I samo nebo kao da je s veseljem očekivalo tu večer, jer se poslije kiše i vjetra lijepo izvedrilo i kao da je htjelo Sokolima olakšati put povorki, jer je zemlja, punu prašine, baš ugodno dan prije natopilo. Sve je bilo veselo i oduševljeno, sve na ulici, samo su se diplaške perjanice nekamo sakrile, da ne vide, kako ih cro grad jednostavno prezire i odbacuje. Ako ikad, to u subotnju večer mogli su se osvjeđočiti, da im je Šibenik, hrvatski i pošteni Šibenik, dao najgrlatiju potruku koga voli i koga se drži.

U 8¹/₂, izšla je iz Sokolane lijepe četa sokolova i poređala se. Bilo ih na broju 114, a u glazbi njih 22, ukupno 136. Krasna četa, oduševljena, pomlagjena, dočekala tu svoj sokolski barjak, kojemu po običaju glazba odsvirala hrv. himnu „Lijepa naša“. Zatim je duga povorka predvognjena sokolskom glazbom, barjakom i upravom prošla oko Poljane, pa obalom i gradom, te došla pred kazalište „Mazzoleni“ gdje ju dočekao nepregledan roj svijeta, koji je zanosno klicao sokolima i obasipao ih cvijećem. Bio je to divan, ganutljiv čas!

Ušla četa u kazalište, a odmah zatim počeo u nj vrviti članovi i pozvanici. Do malo kazalište bješa puno, a malo kasnije bješa prepuno. — Svakoga se preugodno dojmio krasni, uprav estetski izvedeni natis kazališnih prostorija, osobito dvorane. Pri jakoj električnoj rasvjeti onaj nakit se još ljepe isticao, a kad se kasnije u bujnu razvitku plesa izmjenjivale u kretnjama i šare sokolskih odijela i toaleta, sve je to skupa bilo tako krasno, tako čarobno, da se onakove slike samo u mašti obnavljati mogu.

Sve je bilo u kazalištu puno, i parter i pozornica i lože sve do jedna, i galerija. Ne pretjeravamo, kô što su običajni njeki i ter njeki, u isticanju brojeva, kad kažemo da je sa sokolašima bilo u subotu večer u kazalištu 780 osoba. A da je baš tako dočekao najbolje i prihod od ulaznina, od kojih se utjerala 1472 K. Kad se zna da su pojedinci plaćali po K 2, a obitelji K 5, onda, odbivši sokolaše, utjerana svota odgovara broju osoba.

Od milodara palo je te večeri K 2330. Toliko nije još nikad Sokol primio, pa ni prošle godine, kad se još nisu bili od njega odmetnuti diplaši i kad su na plesu bili svi onda nerazcijepani demokrati. — To je vrlo značajna pojava, koju bilježimo s naročitim zadovoljstvom i ponosom. Od srećaka utjerala se K 1560—Ukupni dake prihod ovogodišnjeg sokolskog plesa iznosi K pet hiljadatrista i šestdesetdevije (5362 K). — Ovo je materijalni uspjeh tog plesa, a moralni je pak kud i kamo veći.

Eto, cijelog Šibenika, pa nek kaže je li ikad dosad u njem bilo ljepešeg, finijeg i brojnijeg plesa! Opća je tvrdnja, da je ovogodišnji sokolski ples uspio u svemu i po svemu bolje od jednog plesa što ga u opću Šibenik pamti. — Ali tako je i malo da bude, jer je na taj ples došao svak oduševljeno, svjestan da vrši ugodnu i pravu otačbeničku dužnost, a nipošto kakav prkos. Koliko je tu bilo oduševljenja dokazuje najbolje činjenica, koju ne možemo i ne smijemo prešutiti, jer se dojnila uprav ganutljivo i udiljivajuće: sestre Koštan-Dalmacija, koje živu od samo zarade svojih golih prstiju pokloniše Sokolu milodar od 20 K, žaleći što ne mogu sudjelovati radi obiteljske žalosti. Koga da to ne dirne?

Ples je otpočeo na 9¹/₂. Otvorio je gospodin Emka Krstelj sa sokolskim vognjom N. Blaževićem i starosta Krstelj s gospnjom Krste Sunare. — Prvu četvrtku plesalo je ukupno 134.ero osoba, u tri „carré-a“. Divan je bio pogled na plesače i na lože. Onakih toaleta rijetko se kad vidjelo, sve jedna ljepta od druge. To je bio fantastični sjaj. Silno se svidio ples djece, kad su igrala u „Lancieri“. Odmah po početku bila je večera u Sokolani, ali je ipak mnogo svijeta moralio ići u hotel „Šibenik“, koji je bio takoder sav pun. U Sokolani za večerom bilo je do 400 osoba, sve krčato, ali i sve veselo i oduševljeno, osobito za vrijeme nazdravica, popraćenih glazbom. Pozdravio je najprije goste, sokole iz Knina: D. Kaštela starosta Krstelj u lijepoj, čestvenoj i ujedno snažnoj nazdravici. Odvratio mu starosta kninskog Srpskog Sokola Dr. Martić. Ovaj je govorio, ko što može da govoriti Srbin, koji shvaća brata Hrvata i njegovu borbu za slobodu. Značajan je bio u njegovoj nazdravici završetak, kad je kazao, da se u Šibeniku mora spasiti čast narodna, čast hrvatska, i da borba za tu čast nema samo mjesno značenje za Šibenik, nego i za cijelu pokrajjinu. „Spasite tu čast — reče — i spasite slobodu Hrvatske“. Zatim je govorio Dr. M. Drinković burno aklamiran od svih prisutnih. Govorio je pun ubijegjenja kao uvijek i u govoru istakao današnju političku situaciju, iz koje se vidi da se na našoj strani radi za misao slobode, a na drugoj, diplaškoj, za misao rostva i narodnog poniženja. Nakon njegova govora nije bilo kraja burnom odobravanju. Poslije večera sve se opet vratile u kazalište, gdje se ples nastavio uvijek u najljepšem redu i raspoređenju taman do šest sati u jutro.

Ovo je tek blijeđa slika ovog krasnog plesa. Prava njegova slika, kô najmilija uspomena, ostala je duboko u pameti i u srcu svakom učesniku.

Sokolska lutrija. Brojevi darova, vučeni na 22 tek.

Serijski broj	Br. 64	dobiva dar	Br. 29
16	10	"	21
36	91	"	27
35	65	"	23
10	55	"	18
39	85	"	12
32	97	"	14
5	20	"	2
40	39	"	9
31	43	"	25
6	53	"	5
30	97	"	32
20	45	"	13
25	15	"	37
38	96	"	40
26	80	"	6
37	41	"	35
18	22	"	28
13	47	"	20
33	40	"	15
21	11	"	24
29	36	"	19
9	62	"	36
28	27	"	8
23	78	"	30
2	54	"	16
3	98	"	1
8	24	"	17
34	58	"	38
7	48	"	11
14	51	"	10
22	16	"	4
1	28	"	7
17	39	"	34
15	64	"	3
4	38	"	26
12	37	"	22
24	17	"	33
27	26	"	31
19	2	"	39

Darovi se mogu pridignuti u družbenim prostorijama svakog dana od 8-10 sati na večer. Tko ue predigne dobiveni dar do 15 ožujka, ostaje na korist družtvu. Uprava „Hrvatskog Sokola“.

Vjenčanje. Gospodjica Mila Matačić i svršeni pravnik gosp. Petar Sekso vjenčali su se u crkvi sv. Jakova dne 23 veljače 1914. iz jutra, te su odma oduševljeno put Zagreba. Mladencima naša najsrdačnija čestitana.

Kazalište Mazzoleni. U nedjelju 1. ožujka u 8.15 sati večer veliki plesni koncert glasovite ruske plesačice gdjice. Zoule Boncza Danseuse Miame Komiche Operu u Parizu. Uprava moralia je nadvladati dosta potekoča dok je postigla, da odlična umjetnica dade jednu jedinu predstavu u ovom kazalištu. Posebnim oglasom bit će najavljen cijeli program.

Desetgodišnjica hrvat. Sokola u Dubrovniku. Ove godine navršuje se deset godina da je ustanovljen Hrvatski Soko

u Dubrovniku. Taj je Soko osnovan godine 1904. Uprava je odlučila da proslavi desetgodišnjicu 1904-1914 na najljepši način. Proslava će biti na drugi dan Dušanova. Toga će se dana predstiti veličanstvena javna vježba uz sudjelovanje stranih gostova. Svečanost će završiti večernjom zabavom i plesom.

KNJIŽEVNOST I PROSVJETA.

Hrvatski sokolski koledar za god. 1914. Upravo je izšao ovaj strukovni koledar, koji osim koledarskog dijela, nekih praktičnih tablica sadržaje nekoliko zanimljivih članaka od najpoznatijih naših sokolskih pisaca.

Razni priručni sokolski podaci i prilično podpuni šematizam svih hrvatskih sokolskih organizacija u domovini i u Americi, dobro će poslužiti sokol krugovima i a i onima izvan sokolskim, koji su poslovno ili inače zainteresovani za sokolstvo.

Koledar stoji po komadu jednu krunu a dobiva se u svim zagrebačkim knjižarama i u poslovniči Saveza, Zagreb Gunduljeva ul. 26.

Savez pučko prosvjetnih udruženja.

Glavni radnici na prosjeti puka našega jesu uz učitelje naši akademici. Sav njihov ferijalni rad ispunjen je radom za prosvetu. Tako su nastali mnogi prosvjetni klubovi akademici u svim hrv. krajevima sa istim ciljem. Da sav taj rad naših akademici bude što uspješniji potrebno je — a to se već odavno uvidjelo — da bude organizovan i u neku ruku centralizovan. Inicijativu za ostvaranje toga u neku ruku — saveza svih hrv. prosvjetnih udruženja akademickih, preuzeo je na sebe ABC društvo hrv. sveučilišnica u Zagrebu, koje već deset godina djeluje prosvetno. To društvo izradilo je vrlo liberalnu osnovu

Rietka prigoda!

Radi ogromne zalihe, uz snižene cijene od 25%, može svaki nabaviti gotovih odiela i kabana najnovijeg kroja

Postola za gospodu; šešira svakovrstnih za gospodu
samo kod trgovca

PIO TERZANOVIĆ - ŠIBENIK.

OGLAS!

Javlja dolji podpisani da bi zbog pomajanja vremena i zaposlenosti u drugoj Trgovačkoj struci, unajmio vlastiti dučan u varošu Šibenik, na dobrom prometnom položaju. Obskrbljen podpuno raznim narodnim predmetima u rukotvorinama u vrijednosti od kruna 12.000. Tko bi na to reflektoval, dobio bi sve uz popust od 25% također bi imao polakšcu uz dobru garantiju da mi izplaća kroz godinu dana na mjesecne obroke, samo 2.000 kruna odmah. Dučan bi uživao za tri mjeseca bezplatno. Osobito važno za mladiće od dučana rukotvorina i rietka zgodba za budućnost. Za ponude i obavijesti обрати se vlasniku Josip Tarle. 4-5

Žako Vi

ne možete jesti, te se čuite bolestan, to će Vam lječničko izpitati

Kaiser'ovi

Želudčani

Pfeferminckarameli

sigurno pomoći. Dobiti ćete dobar tek, želudac se opet uređi i ojača, radi oživljajućih i okrepljujućih svojstva, neobhodno potrebni na putovanjima.

Jedan omot 20 i 40 filira.

Naručuje se kod:

Carlo Ruggeri, cent. drogerija i Vinko Vučić, drogerija u Šibeniku kao i u svim ljekarnama

13-90

Naslov za brzajve: „JADRANSKA“.

CENTRALA U TRSTU

Via della Cassa di Risparmio 5
(Vlastita kuća)

PODRUŽNICE: Dubrovnik - Kotor - Ljubljana - Metković - Opatija - Šibenik - Split - Zadar.

Kupon žaložnica Žemaljsko vere-sijskog zavoda Kraljevne Dalmacije plativi I II. kmo i uvučene žaložnice u-novčaju se kod JADRANSKE BANKE u Trstu i svih njezinih po-družnica.

Dionica glavnica k 8.000.000. Pričuve k 700.000.
JADRANSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK

Uložne knjizice - Po-brana i administracija vrijednosnih papira. - Ku-poprodaja tuzemnih i inozemnih vrijednosnih papira, te devisa i valuta. - Osiguravanje efekata proti gubitku na tečaju pri vučenju. - Žiro računi i tekući računi. - Unovčavanje nije nica, dokumenata, odreznaka i izvučenih vrijednosnih papira. - Kreditna pisma čekovi, vagila, naputnice. - Predujmovi i zajmovi na vrijednosne papire, dionice sreće, robu (Warrants), brodove i t. d. Gradjevine vjeresije.

Pretinci (Safes) za čuvanje vrijednota u čelinčoj sobi (Tresor) sa posebnim ključevima za klijente, u kojim se pretincima može držati svakovrsne vrijednosti.

„HERCEG-BOSNA“

ZEMALJSKI OSJEGURAVAJUĆI ZAVOD ZA BOSNU I HERCEGOVINU, Ravnateljstvo za Dalmaciju i Istru SPLIT, Marmontov trg. Telefon br. 149

Srednjačnica SARAJEVO

Dion. glavnica K 4.000.000

Podružnice: Osijek, Zagreb, Rijeka, Beograd.

Zavod preuzima osiguranja: a) proti požaru, (makar ga i grom prouzročio na zgrade, tvornice, strojeve, gospodarske i obrtnice zalihe, robu, pokretnine, stoku itd. b) proti štetama od tuče uz naknadu potpune štete; c) proti nezgodama za pojedinačno, kolektivno (skupno), odgovorno osiguranje itd., kao i proti nezgodama djece; d) protiv provalne kradje; e) proti razbijanju stakala; f) proti štetama od prevoza robe vodom, kopnjom i željeznicama; g) na ljudski život i to: osiguranja za slučaj smrti, mješovita odnosno osiguranja za slučaj doživljaja i smrti, osiguranja miraza, životnih renta, udovinama i uzgojnina.

Premije osiguranja računaju se posve nisko, štete se isplaćuju brzo i kulatno! Zastupstva u svim gradovima i većim mjestima primaju ponude za sve vrste osiguranja.

Jedino jugoslavensko dioničko poduzeće za osiguranje. Ravnateljstvo u Splitu daje na zahtjev rado sve upute.

„CROATIA“

osiguravajuća zadruga u Zagrebu.

jedini je domaći osiguravajući zavod. :- Utvrđena g. 1884.

CENTRALA: Zagreb, u vlastitoj palati, ugao Maravske i Prera došićeve ulice.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek Rijeka, Sarajevo, Ljubljana i Novi Sad.

Podružnica u Trstu, Via del Lavoro br. I., II. kat
Telefon 25-94

Ova zadruga prima uz povoljne uvjete sledeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. Osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti.
2. Osiguranja miraza.
3. Osiguranja životnih renta.

II. Protiv šteta od požara:

1. OSIGURANJA ZGRADA (kuće, gospodarskih zgrada, tvornica industrijskih poduzeća).
2. OSIGURANJA POKRETNINA (pokućstva, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga itd.).
3. OSIGURANJA POLJSKIH PLODINA (žita, sjena itd.).

III. Staklenih ploča protiv razlupanja.

Zamodska imovina u svim poslovnim granama iznosi K 3,013.332.66
Priloh premija s pristojbama K 1,486.297.56
Isplaćene odštete od postanka zavoda K 5,624.162.96

Sposobni posrednici i akvizitori primaju se uz povoljne uvjete.

Zastupstvo za Šibenik i okolicu

VLAĐIMIR KULIĆ - ŠIBENIK

Prva slavenska tvornica ure za tornjeve
FRANJO MORAVUS, Brno
(Moravska) Nova ulica br. 25.

tvori i razrašilje
Ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice i većnice, samo u Izvrstnoj izradbi vrlo jestivo.

ČUVENE NADZORNE URE.

Cjenici šalju se na zahtjev badava. Najviše odlikovanje za Izvrstne proizvode.

I Z V O Z .

NOVO IZRADJENE

:- RADNIČKE KNJIGE :-

- SLUŽBOVNE KNJIGE -

NABAVLJAJU SE U

HRVATSKOJ TISKARI

(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

HRVATSKA TISKARA (D.R KRSTELJ I DRUG ŠIBENIK - DALMACIJA)

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske i občinske uredе.

Izradjuje sve vrste posjetnica, poziva za zabave i koncerte, jestvenike, diplome, cienike, protokole, brošure, itd. itd.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica obskrbljena svim potrebnim i najmodernijim strojevima kao i onim za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje itd. Uvezuje sve crkvene knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku struku zasjecajuće.